

ẢNH HƯỞNG CON CÁI TRONG VIỆC QUYẾT ĐỊNH DU LỊCH GIA ĐÌNH

NGUYỄN THỊ SƠN*

1. Cho đến nay, nhiều nghiên cứu về các yếu tố ảnh hưởng đến quyết định đi du lịch gia đình tập trung chủ yếu vào vai trò của cha mẹ, trong khi còn ít quan tâm hơn về ảnh hưởng của con cái. Gần đây đã có một số tác giả lưu tâm đến vấn đề này (Howard & Madrigal, 1990; Thornton, Shaw & Williams, 1997). Những nghiên cứu này tập trung vào ảnh hưởng của con cái trong việc quyết định các chuyến du lịch gia đình ở Hàn Quốc.

Hàn Quốc ngày nay là một nước có nhiều điều kiện để đi du lịch do sự tăng trưởng kinh tế nhanh, nâng cao trình độ học vấn, nhiều thời gian rỗi và sự phát triển của hệ thống cơ sở hạ tầng. Theo thống kê năm 1995, 87,9% dân số trên 13 tuổi đã tham gia các chuyến du lịch (47,4% là chuyến đi du lịch một ngày, 43,5% là từ hai ngày trở lên). Trong các chuyến du lịch, phần lớn là du lịch gia đình, và xu hướng này sẽ ngày càng chiếm tỷ lệ lớn hơn (Tổ chức du lịch Hàn Quốc, 1998).

Bài báo khái quát hiện trạng của du lịch gia đình và đánh giá ý kiến của con cái đến quá trình quyết định đi du lịch của cha mẹ. Đồng thời, sự khác biệt về sự chấp nhận giữa bố mẹ với sự tham gia của con cái trong việc quyết định du lịch cũng được đề cập đến.

2. Một số nghiên cứu về quyết định đi du lịch gia đình

Trong các nghiên cứu về các yếu tố ảnh hưởng đến quá trình quyết định đi du lịch gia đình, rất nhiều nhà nghiên cứu có xu hướng cho rằng ý kiến của con cái chỉ là một yếu tố cần xem xét chứ không có ý kiến quyết định. (Filiatrault & Ritchie, 1980). Nói cách khác, họ cho rằng con cái thường chấp nhận một cách thụ động những gì cha mẹ đưa ra. Vì vậy, vai trò của con cái như là một thành viên đóng góp ý kiến tích cực, hay nói cách khác là được thể hiện mong muốn

---

* Thạc sĩ Trường ĐHSPTP Hà Nội.

của mình thường bị lãng quên trong quá trình quyết định lựa chọn những vấn đề cần thiết của chuyến du lịch gia đình.

Trong nghiên cứu của mình, Ryan (1992) đã chỉ ra rằng, con cái giữ vai trò xúc tác trong việc quyết định nơi mà gia đình lựa chọn du lịch và hầu hết cha mẹ đã quan tâm rất nhiều đến việc làm hài lòng con cái họ. Ông cho rằng nếu con cái không sẵn sàng cho chuyến đi, điều đó giống như một sự phủ quyết làm giảm đi đáng kể sự hứng thú của tất cả các thành viên trong gia đình.

Sau đó, Thornton, Shaw & Williams (1997) cũng đã có một nghiên cứu dựa trên cơ sở điều tra xã hội học về sự ảnh hưởng của con cái trong các đoàn khách du lịch. Ông đã chia các đoàn khách thành các nhóm người lớn và trẻ em. Đồng thời, những trẻ em đi cùng bố mẹ lại được phân ra thành 3 loại theo lứa tuổi: từ 5 tuổi trở xuống, từ 6-10, và từ 11-16. Kết quả cho thấy có một sự khác biệt trong cách ứng xử và con cái giữ vai trò như là thành phần được thỏa thuận với cha mẹ và có ảnh hưởng không nhỏ đến cả chuyến đi. Cả hai nghiên cứu trên chỉ ra rằng trong các chuyến du lịch gia đình, con cái không còn là thụ động và là thành phần phụ nữa mà là một thành tố đáng kể trong việc quyết định chuyến đi.

Trong điều kiện của Hàn Quốc, nghiên cứu của Lee (1989) cho thấy, dự định cho kỳ nghỉ mùa hè, việc mua sắm các hàng điện tử, quần áo của con cái, video và xe con... liên quan đến nhiều yếu tố như lứa tuổi của vợ chồng, số con cái, thu nhập và trình độ học vấn, nghề nghiệp của người vợ. Mức độ ảnh hưởng của con cái tùy thuộc vào thái độ của cha mẹ đối với vai trò của con cái trong gia đình. Kết quả nghiên cứu cho thấy, cha mẹ có vai trò chủ đạo trong việc quyết định mua sắm, đồng thời ảnh hưởng của con cái đối với những quyết định của cha mẹ là hiển nhiên.

Trong nghiên cứu của mình, Choi (1993) cũng chỉ ra rằng, ảnh hưởng của con cái trong việc quyết định mua ghế sa lông, thuốc đánh răng, vô tuyến cũng là điều hiển nhiên. Mức độ ảnh hưởng phụ thuộc rất nhiều vào sự khác biệt về quan niệm giữa mẹ và con cái. Vì thế, có thể cũng có sự khác biệt về quan niệm giữa cha mẹ và con cái trong quyết định du lịch gia đình.

Thornton, Shaw & Williams (1997) nghiên cứu về vai trò của con cái ở các lứa tuổi từ 0 đến 16 trong mối quan hệ với cha mẹ. Kết quả nghiên cứu của ông cho thấy, con cái dưới 5 tuổi thường đưa ra các đề nghị/yêu cầu của mình song quyết định cuối cùng thường là cha mẹ. Thêm vào đó, ông cũng chỉ ra rằng trẻ em từ 6 đến 10 tuổi thường đưa ra những ý kiến có ảnh hưởng đáng kể đến quyết định của cha mẹ. Chính vì vậy chúng được coi như là những khách hàng quan trọng của ngành du lịch.

3. Phương pháp

3.1. Lãnh thổ và đối tượng nghiên cứu:

Địa bàn nghiên cứu là thành phố Daejeon, Hàn Quốc. Đối tượng là các bậc cha mẹ có con dưới 18 tuổi trong số những người du lịch gia đình trong năm, sống tại thành phố này. Đồng thời, học sinh THPT và THCS thuộc các gia đình đi du lịch trong năm cũng được lựa chọn là đối tượng nghiên cứu.

3.2. Mẫu điều tra:

Được lựa chọn tại địa bàn 5 quận của thành phố Daejeon, thông qua phương pháp điều tra tỷ lệ mẫu tương ứng với tuổi, giới của số học sinh THCS và THPT.

3.3. Số lượng mẫu điều tra:

640 phiếu điều tra đã được phân phát cho 410 cha mẹ và 230 trẻ em. Trong số đó, 531 phiếu đã được thu thập lại: 305 từ cha mẹ và 213 từ trẻ em đã được phát phiếu. Tuy nhiên, số phiếu được ghi đầy đủ thông tin và được sử dụng để tổng hợp, phân tích là 454 phiếu, trong đó: 276 phiếu của cha mẹ và 178 phiếu của con cái.

3.4. Phương pháp phân tích số liệu:

Phương pháp so sánh được áp dụng để phân loại các đặc điểm xã hội giữa hai nhóm. Mức độ phân hoá được áp dụng là 5% ($p < 0,05$). Phần mềm SPSS được sử dụng để phân tích số liệu, về tần suất, một số phép kiểm tra cũng được áp dụng để thấy sự khác biệt của các nhóm.

4. Giả thuyết nghiên cứu

Trong quá trình quyết định cho chuyến du lịch gia đình, sẽ có sự khác nhau giữa ý kiến đánh giá của cha mẹ và của con cái về mức độ ảnh hưởng của con cái đến việc quyết định lựa chọn các yếu tố của chuyến đi.

- Lựa chọn nơi du lịch
- Lựa chọn phương tiện du lịch
- Lịch trình du lịch
- Thời gian lưu trú

5. Kết quả

Kết quả điều tra cho phép rút ra những đặc trưng chủ yếu của du lịch gia đình ở địa bàn nghiên cứu nói riêng, và cũng có thể phản ánh những đặc trưng chung về du lịch gia đình ở Hàn Quốc (Bảng 1).

Bảng 1. Những đặc điểm của du lịch gia đình tại thành phố Daejeon

		(N= 276)	
Các yếu tố		Số khách (người)	Tỷ lệ (%)
Phương tiện giao thông	Xe con	210	76,1
	Xe buýt, xe khách	23	8,3
	Máy bay	10	3,6
	Các phương tiện khác	33	11,9
Chương trình đi du lịch	Cuối tuần	26	9,4
	Kỳ nghỉ của học sinh	152	55,1
	Nghỉ lễ/ nghỉ giữa kỳ	76	27,5
	Các ngày nghỉ liên tiếp	15	5,4
	Kỳ nghỉ phép	7	2,5
Loại lưu trú	Nhà người thân/ Bạn bè	90	32,6
	Nhà trọ	17	6,2
	Nhà khách	48	17,4
	Nhà khách tập thể	45	16,3
	Cắm trại	43	15,6
	Loại lưu trú khác	33	12,0
Hoạt động tại nơi du lịch	Giải trí	79	28,6
	Tắm biển/Bơi	124	44,9
	Leo núi/Cắm trại/Đi bộ	16	5,8
	Tham quan di tích/bảo tàng	18	6,5
	Hoạt động khác	39	13,1
Chi phí cho chuyến đi (won)	Thấp hơn 20.000	212	76,8
	20.000 – 49.999	49	17,8
	50.000 – 69.999	14	5,1
	70.000 trở lên	1	0,4
Thời gian lưu trú	1-2 đêm	134	48,6
	3-4 đêm	127	46,0
	> 4 đêm	15	5,5
Số người cùng đi	3 người	36	13,0
	4 người	115	41,7
	5 người	68	24,6
	6 người	12	4,3
	7 người	45	16,4

- Phương tiện du lịch đối với các gia đình chủ yếu là xe riêng (76,1%).
- Mùa du lịch phổ biến của loại du lịch gia đình là vào kỳ nghỉ hè của học sinh (55,1%).
- Loại lưu trú phổ biến hơn cả lại là tại gia đình của người thân hoặc bạn bè (32,6%).
- Hoạt động du lịch được ưa chuộng phổ biến là tắm biển (44,9%) và tham quan những nơi có cảnh quan nổi tiếng (28,6%).
- Khoảng 76,8% số khách điều tra mẫu chỉ tiêu trung bình khoảng 20.000 won/người cho chuyến du lịch.
- 134 khách được điều tra (48,6% số người được hỏi) cho biết thời gian lưu trú là hai ngày, một đêm.
- 115 khách (41,7%) đi du lịch gia đình với số người cùng đi là 4 người.

Kết quả nghiên cứu cho thấy, 42,86% các bậc cha mẹ được phỏng vấn cho rằng, con cái của họ có ảnh hưởng đến việc quyết định chuyến du lịch gia đình. Sự ảnh hưởng của con cái đến các yếu tố của chuyến du lịch như lựa chọn nơi đến, phương tiện đi du lịch, lịch trình du lịch và thời gian lưu trú. Tỷ lệ trung bình chung của số các bậc cha mẹ quan niệm là con cái có ảnh hưởng đến tất cả các yếu tố là 42,86%. Tỷ lệ trung bình các bậc cha mẹ cho rằng con cái có ảnh hưởng đến các bước trong quá trình quyết định đi du lịch là 48% (xem bảng 2).

Bảng 2. Tỷ lệ cha mẹ cho rằng con cái ảnh hưởng đến các yếu tố và các bước quyết định du lịch gia đình

Các yếu tố quyết định (M = 42,86)	Tỷ lệ (%)	Thứ tự	Các bước quyết định (M = 48,00)	Tỷ lệ (%)	Thứ tự
Nơi đến du lịch	47,29	1	Dự định du lịch	47,57	3
Phương tiện	32,43	4	Tìm thông tin	47,00	4
Lịch trình du lịch	46,43	2	Quyết định chuyển đi	42,71	5
Thời gian lưu trú	45,14	3	Hoạt động du lịch	51,43	1
			Giá trị chuyển đi	51,00	2

6. Kiểm tra giả thuyết

Sử dụng phương pháp kiểm tra T, có sự khác biệt giữa ý kiến của cha mẹ và con cái về mức độ ảnh hưởng của con cái đến việc quyết định chuyển đi du lịch của gia đình. Số liệu tổng hợp được cho kết quả trình bày ở bảng 3.

Bảng 3. Kết quả kiểm tra về sự khác biệt giữa quan niệm của cha mẹ và con cái

Các yếu tố quyết định	Trung bình		Lệch so với mức chuẩn		T	P
	Cha mẹ	Con cái	Cha mẹ	Con cái		
Lựa chọn địa điểm du lịch	3,65	3,07	1,64	1,51	3,233	0,001
Lựa chọn phương tiện	2,49	2,27	1,40	1,28	1,771	0,078
Lựa chọn lịch trình du lịch	3,18	3,25	1,63	1,40	-0,440	0,660
Lựa chọn thời gian lưu trú	2,86	3,16	1,57	1,24	-2,069	0,040

Tóm lại, ảnh hưởng đến lựa chọn địa điểm du lịch ($p= 0,001$) và thời gian chuyển đi ($p = 0,040$) biểu hiện sự khác biệt trong khoảng mức độ cho phép. Nghĩa là, yếu tố 1 và 4 là phù hợp và yếu tố 2 và 3 là không phù hợp.

Hơn nữa, sự khác biệt giữa so sánh về cảm nhận của học sinh THCS và cha mẹ với cảm nhận của học sinh THPT và cha mẹ cũng được kiểm tra và được trình bày ở bảng 4. Sự khác biệt về cảm nhận giữa học sinh THPT và cha mẹ rõ rệt hơn nhiều so với của học sinh THCS và cha mẹ. Điều đó cho thấy, trẻ em càng lớn, ý kiến của chúng càng thể hiện sự độc lập, khác biệt nhiều hơn với bố mẹ so với các lứa tuổi nhỏ. Và như vậy, sự ảnh hưởng đến việc lựa chọn các yếu tố cần thiết trong chuyến du lịch gia đình của con cái càng cần được quan tâm hơn với sự tăng lên của lứa tuổi. Điều đó góp phần không nhỏ đến giá trị cũng như chất lượng du lịch của gia đình. Đồng thời đó cũng là điều mà các nhà xây dựng chiến lược du lịch và các công ty du lịch nên lưu tâm trong tiếp thị cũng như trong việc cung cấp dịch vụ phù hợp hơn.

Bảng 4. Kết quả so sánh giữa quan niệm của cha mẹ và của con cái (học sinh THPT và THCS) theo các nhóm tuổi

Các yếu tố	Nhóm tuổi	Trung bình		Lệch so với mức chuẩn		T	P
		Cha mẹ	Con cái	Cha mẹ	Con cái		
Địa điểm du lịch	13-15	3.96	3.52	1.43	1.19	2.208	0.030
	16-18	3.43	2.74	1.75	1.63	2.489	0.014
Phương tiện	13-15	2.60	2.56	1.15	1.21	0.435	0.665
	16-18	2.42	2.31	1.56	1.24	0.542	0.589
Lịch trình du lịch	13-15	3.32	3.17	1.41	1.49	0.627	0.532
	16-18	3.08	3.30	1.78	1.33	-1.104	0.272
Thời gian lưu trú	13-15	3.05	3.03	1.45	1.38	0.115	0.909
	16-18	2.72	3.26	1.65	1.13	-2.915	0.004

7. Kết luận

Tương ứng với kết quả nghiên cứu, trong chuyến du lịch gia đình ngày nay, phương tiện giao thông chủ yếu là xe riêng; mùa du lịch thường trùng với kỳ nghỉ hè của học sinh; cơ sở lưu trú chiếm tỷ lệ lớn hơn cả là tại gia đình người

thân/bạn bè; hoạt động du lịch được ưa chuộng nhất là tắm biển. Hơn nữa, chi phí cho chuyến đi ở mức dưới 20.000 won, thời gian lưu trú là một đêm và hai ngày và số thành viên gia đình đi cùng chuyến du lịch là 4.

Trong quá trình quyết định chuyến du lịch gia đình, sự ảnh hưởng của con cái đến việc lựa chọn các yếu tố của chuyến đi trung bình là 42,86%, trong khi ảnh hưởng đến quá trình quyết định chuyến đi trung bình là 48,0%. Kết quả trên cho thấy, sự ảnh hưởng của con cái đến quyết định đi du lịch gia đình không nên bỏ qua, mặc dù sự ảnh hưởng đó không mang tính chất quyết định.

Các nghiên cứu về những ảnh hưởng trong chuyến du lịch gia đình, có sự khác nhau về suy nghĩ của con cái và cha mẹ trong việc lựa chọn địa điểm du lịch và thời gian lưu trú. Kết quả nghiên cứu cũng tương tự như kết quả nghiên cứu của Viện phát triển Thanh niên Hàn Quốc (1993), 71,4% cha mẹ được hỏi trong quá trình điều tra cho biết kế hoạch đi nghỉ của họ phản ánh ý muốn của con cái (học sinh THCS và THPT). Trong khi đó 61,5% số trẻ em được hỏi cho biết ý muốn của họ lại phụ thuộc vào kỳ nghỉ. Mặt khác, không có sự khác biệt nhiều lắm giữa ý kiến của cha mẹ và con cái về lựa chọn phương tiện và lịch trình du lịch. Điều này phù hợp với xu hướng sử dụng xe riêng là phương tiện du lịch chủ yếu của các gia đình ở Hàn Quốc và kỳ nghỉ của học sinh là thời gian tốt nhất cho lịch trình du lịch gia đình.

Rõ ràng, kết quả nghiên cứu chỉ ra rằng trong quá trình quyết định cho chuyến du lịch gia đình, không chỉ có sự ảnh hưởng của con cái đến quyết định du lịch gia đình mà sự ảnh hưởng đó càng rõ rệt hơn ở những gia đình có con ở các lứa tuổi lớn hơn. Vì vậy, trong tiếp thị du lịch nên quan tâm đến những đặc điểm lứa tuổi, kỳ nghỉ của học sinh và các sở thích của trẻ em để có những sản phẩm du lịch cũng như những dịch vụ phù hợp. Hơn nữa, loại du lịch gia đình ngày càng trở nên phổ biến thì những thông tin du lịch cần được mở rộng với nhiều nội dung khác nhau, thỏa mãn nhu cầu đa dạng của cả đối tượng là các bậc cha mẹ và con cái của họ.

Đây chỉ là một nghiên cứu điển hình tại một thành phố ở Hàn Quốc, kết quả nghiên cứu chưa thể khái quát chung cho tình hình chung về du lịch gia đình ở Hàn Quốc, cũng như áp dụng cho tất cả các thành phố khác. Mặc dù vậy, các thành phố ở Hàn Quốc nhìn chung đều có những điều kiện sống, đặc điểm xã hội, văn hóa khá tương tự, ít có sự khác biệt sâu sắc. Trường hợp của thành phố Daejeon cũng có thể được coi là một trường hợp điển hình để tham khảo và tiếp tục nghiên cứu cho các địa bàn khác.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Filiatrault, P. & J. Ritchie (1980), "Joint Purchasing Decisions: A comparison of Influence Structure in Family and Couple Decision-Making Units". *Journal of Consumer Research*, 7:131-140.
2. Howard, D. R. & R. Madrigal (1990), "Who Makes the Decision: The Parent of the Child? The Perceived Influence of Parents and Children on the Purchase of Recreation Services". *Journal of Leisure Research*, 22(3):244-258.
3. Korea National Tourism Organisation (1998), *Tourism Statistics*. KNTO Publisher, Seoul.
4. Kyeong Sook Choi (1993), *The Influence of Children in Family Purchase Decision - Making: The Difference of Perception between Housewife and Children*. Pusan National University of Graduate School.
5. Ryan, C. (1992), "The Child as a Visitor". *World Travel and Tourism Review*, 135-139.
6. Sharp, H. & P. Mott (1956), "Consumer Decisions in the Metropolitan Family". *Journal of Marketing*, 21:149-156.
7. Thornton, P. R., G. Shaw & A. M. Williams (1997), "Tourist Group Holiday Decision-Making and Behaviour: the Influence of Children". *Tourism Management*, 18 (5): 287-297.
8. Young Ja Lee (1989), *Role structure of Family Member in Purchase Decision-Making*. Sookmyung Women's University of Graduate School.

Tóm tắt:

Ảnh hưởng con cái trong việc quyết định du lịch gia đình

Bài báo áp dụng phương pháp điều tra xã hội học nghiên cứu mức độ ảnh hưởng của con cái, sự khác nhau về quan niệm của cha mẹ và của bản thân con cái về vai trò, sự ảnh hưởng của con cái đến chuyến du lịch gia đình tại thành phố Daejeon, Hàn Quốc. Kết quả nghiên cứu chỉ ra rằng, ảnh hưởng của con cái rất đáng kể trong việc quyết định nơi đến du lịch, lịch trình du lịch, các hoạt động tại nơi đến du lịch cũng như giá trị của chuyến đi. Đặc biệt, có sự khác biệt giữa quan niệm của cha mẹ và con cái về mức độ ảnh hưởng của con cái đến việc lựa chọn nơi du lịch và thời gian du lịch. Mức độ khác biệt này tăng lên cùng với lứa tuổi của con cái. Đây là điều cần được quan tâm nghiên cứu trong việc quảng bá, cung cấp dịch vụ du lịch phù hợp với nhu cầu của loại du lịch gia đình ngày càng phổ biến.

Abstract:

Children's influences on parents' decision-making for family to go on tour

The article is about a study of influences of Children on their parent's decision making for family to go on tour conducted in Daejeon City, Korea; especially, the older children get, the greater influences become. The result shows that the influence of children was significant in determination of destinations, travel schedules, destination activities, and the evaluation of the travel. In particular, there exist differences between parents' and children's perception toward their influence in determining destinations and the length of stay. The level of these differences is increasing in accordance with the rising of children's age groups. Thus, careful considerations should be given to how best to meet the demands of family trip that becomes more popular.